

Lund kommune

Planprogram for rullering av kommuneplanens samfunnsdel og arealdel 2021-2032

Vedtatt i K-sak 063/21, 02.12.2021

Innhold

1	Innledning.....	4
1.1	Formålet med planarbeidet	6
1.2	Mål og strategier	6
2	Forutsetninger for planarbeidet.....	10
2.1	Nasjonale føringer	10
2.2	Regionale planer og forventninger.....	11
2.3	Kommunale planer og føringer	11
3.	Evaluering av gjeldende kommuneplan	13
3.1	Formål og innhold i samfunnsdelen	13
3.2	Evaluering av gjeldende samfunnsdel	14
3.3	Formål og innhold i arealdelen.....	15
4.	Medvirkning.....	16
5.	Utrednings- og analysebehov.....	17
6.	Planprosessen med frister og deltakere.....	18
7.	Høring av planprogrammet.....	18

Vedlegg 1

Forsidebilde:

Arkeologiske undersøkelser i forbindelse med planlegging av ny E 39 på Moen.

1 Innledning

Kommuneplanen er Lund kommune sitt overordnede styringsdokument. Plan- og bygningslovens § 11-1 setter krav til utarbeidelse:

§ 11-1. Kommuneplan

Kommunen skal ha en samlet kommuneplan som omfatter samfunnsdel med handlingsdel og arealdel.

Kommuneplanen skal ivareta både kommunale, regionale og nasjonale mål, interesser og oppgaver, og bør omfatte alle viktige mål og oppgaver i kommunen. Den skal ta utgangspunkt i den kommunale planstrategien og legge retningslinjer og pålegg fra statlige og regionale myndigheter til grunn.

Det kan utarbeides kommunedelplan for bestemte områder, temaer eller virksomhetsområder.

Kommuneplanen skal ha en handlingsdel som angir hvordan planen skal følges opp de fire påfølgende år eller mer, og revideres årlig. Økonomiplanen etter kommuneloven § 14-2 bokstav a kan inngå i eller utgjøre handlingsdelen.

Videre fastslår plan- og bygningsloven at det skal utarbeides planprogram i forbindelse med oppstart av rullering av kommuneplanen:

§ 4-1. Planprogram

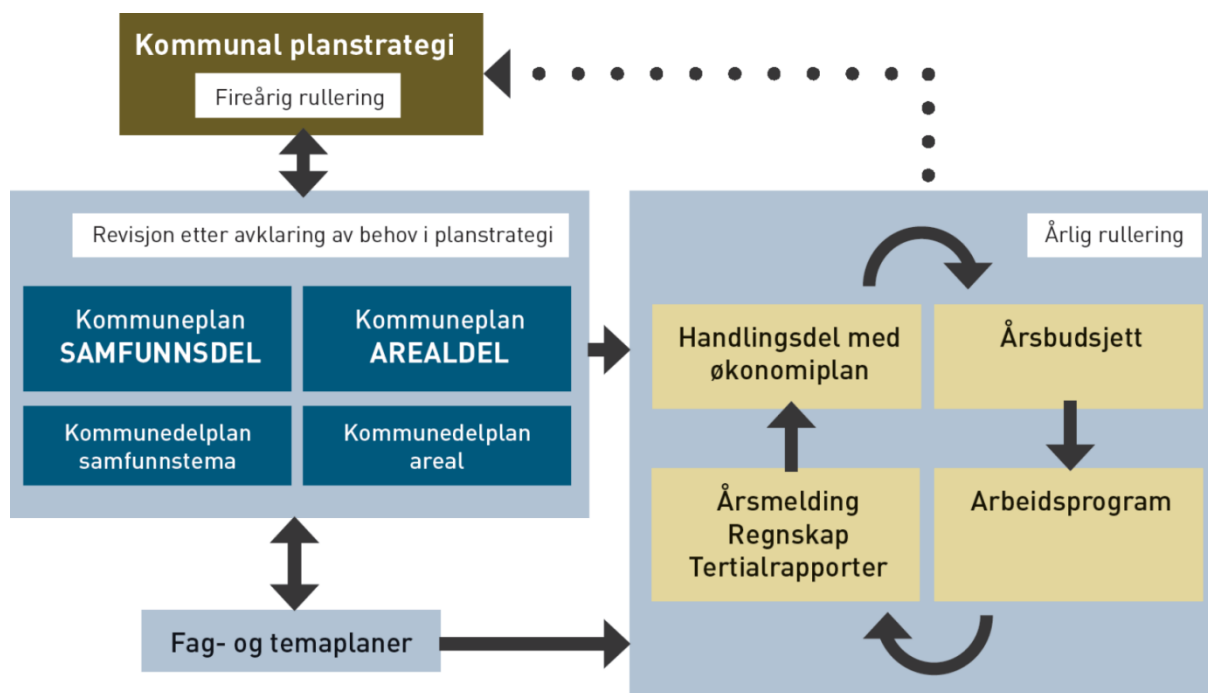
For alle regionale planer og kommuneplaner, og for reguleringsplaner som kan få vesentlige virkninger for miljø og samfunn, skal det som ledd i varsling av planoppstart utarbeides et planprogram som grunnlag for planarbeidet. Kongen kan ved forskrift gjøre unntak fra kravet om planprogram for reguleringsplaner.

Planprogrammet skal gjøre rede for formålet med planarbeidet, planprosessen med frister og deltakere, opplegget for medvirkning, spesielt i forhold til grupper som antas å bli særlig berørt, hvilke alternativer som vil bli vurdert og behovet for utredninger. Forslag til planprogram sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn normalt samtidig med varsling av planoppstart. Planprogrammet fastsettes ordinært av planmyndigheten.

§ 11-13. Utarbeiding av planprogram

For kommuneplan skal det utarbeides planprogram etter reglene i § 4-1. Forslag til planprogram skal sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn normalt samtidig med varsel om oppstart og kunngjøring av planarbeidet, og gjøres elektronisk tilgjengelig på nett. Fristen for å gi uttalelse skal være minst seks uker.

Planprogrammet fastsettes av kommunestyret. Kommunestyret kan delegere myndigheten i samsvar med kommunelovens regler. Kommuneplaner med retningslinjer eller rammer for framtidig utbygging skal inneholde en særskilt vurdering og beskrivelse av planens virkninger for miljø og samfunn, jf. § 4-2 andre ledd.

Skjematisk oversikt over det kommunale plansystemet.

1.1 Formålet med planarbeidet

En bærekraftig utvikling av samfunnet krever at kommunene planlegger for både økonomisk, sosial og klima-/miljømessig bærekraft. Målet for planarbeidet er at planene skal gi tydelige føringer for den videre utviklingen av Lund kommune både som samfunn og organisasjon. Planprogrammet planlegges vedtatt av kommunestyret 03.12.2020.

Gjennom fokus på medvirkning i planprosessene er målet at arbeidet med kommuneplanen skal være godt forankret både politisk og administrativt i kommunen, samt at innbyggere, næringsliv, organisasjoner, frivillighet og andre offentlige aktører skal involveres aktivt i arbeidet.

1.2 Mål og strategier

Hovedmål:

I Lund kommune skal det være attraktivt å bo, oppholde seg, arbeide og drive næring

Delmål 1:

Kommunen skal ha en økonomi som er bærekraftig over tid.

Lund kommune har definert følgende langsiktige finansielle handlingsregler som overordnede styringsparametere:

- Netto driftsresultat i prosent av sum driftsinntekter: 1,75%
- Størrelsen på kommunenes disposisjonsfond i prosent av sum driftsinntekter: 7%
- Samlet netto lånegjeld i prosent av sum driftsinntekter: 75%

Delmål 2:

Tettstedene skal være attraktive som møteplasser og utgjøre knutepunkter for bolig- og næringsetablering.

Lund kommune ønsker gjennom sin deltakelse i Lund Tomteselskap AS til enhver tid å ha tilstrekkelig med ledige industri- og næringsstomter, samt arbeide for å tiltrekke oss næringsetableringer.

I samarbeid med Rogaland fylkeskommune og Nordic Edge er hovedprosjektet «Smarte og attraktive Lund» etablert. Det er opprettet underprosjekter (Gnist og Merkeveren Lund). Arbeidet vil fortsette utover i planperioden. (Se også vedlegg 1)

Delmål 3:

Vi ønsker en boligutvikling som styrker tettstedsutviklingen

Regionalplan for Dalane peker på fortetting og utvikling av regionens byer og tettsteder. Lund kommune vil gjennom sitt planverk forsøke å tilpasse oss dette. (Se også vedlegg 1)

Delmål 4:

Vi ønsker utvikling av næringslivet gjennom styrking av eksisterende virksomheter og tilrettelegging for ny næringsutvikling

Se delmål 2. I tillegg vil vi her peke på reiselivssamarbeidet som er pågående i regi av Magma og Smaabyen. Fem kommuner inngår i dette prosjektet/samarbeidet: Dalanekommunene samt Flekkefjord, dvs de fem kommunene som er definert som Magmaområdet. (Se også vedlegg 1)

Delmål 5:

Vi ønsker at verdifulle natur-, kultur- og landbruksområder blir tatt vare på for langsiktig bruk og vern.

- Vi vil verne urørte heieområder for all fremtidig utbygging

- Vi vil ha en jordvernstrategi som sier at for hver tapt meter dyrkbar jord, skal denne kompenseres minst tilsvarende i areal og kvalitet
- Vi vil legge til rette for bevaring av alle våre kulturlandskap

(Se også vedlegg 1)

Delmål 6:

Vi ønsker en kommune preget av god helse og livskvalitet

Lund kommune skal fremme folkehelse og livskvalitet. Gode møteplasser, samarbeid og frivillig arbeid øker trivselen og reduserer samfunnskostnadene. Folkehelse og inkludering skal være bærende verdier i lokalsamfunnsutvikling og aktiviteter. Engasjement, omsorg, dugnadsånd og gjestfrihet skal prege hverdagslivet i kommunen.

Det forebyggende og helsefremmende arbeidet har som mål at folk er i stand til å ta ansvar for sin egen helse og trivsel, i hverdagen, i alle faser i livet. Det er nødvendig å skape strukturer som sikrer en god og trygg barndom, god oppvekst, utdanning, et inkluderende arbeidsliv, gode bo- og nærmiljø, og en trygg, aktiv og sunn alderdom.

Dagens folkehelseutfordringer knyttet til livsstilssykdommer, økende andel eldre, flere med kroniske lidelser og utfordringer knyttet til psykisk helse og rus, gjør at kommunen får utfordringer som krever både økte ressurser og økt kompetanse. Helse- og omsorgstjenestene må ta hensyn til omsorgsutfordringene de ikke kan løse alene. Tjenestestedene får en større veilederrolle overfor andre sektorer, og det tverrsektorielle folkehelsearbeidet blir mer og mer viktig. I Lund kommune skal universell utforming være en del av de bærende verdier som legger til rette for at alle skal ha like muligheter for personlig utvikling, deltakelse i samfunnet og livsutfoldelse. Universell utforming forutsetter innsikt hos innbyggere, politikere, planleggere og utbyggere. Det forutsetter kreativitet og kompetanse for å skape det gode samfunnet for alle, og et godt og bredt samarbeid mellom ulike fagfelt og økonomi.

Delmål 7:

Vi ønsker gode og forutsigbare oppvekstvilkår i kommunen

Kommunen må ha en faglig og økonomisk robust barnehage- og skolestruktur. Det bør være kvalifisert personell i alle virksomheter. Rekrutteringsplan for ledere og pedagogisk personell bør følges opp av økonomisk.

Mål:

1. Kvalitet i grunnskolen:
 - Hver enkelt elev skal ha fremgang i skoletiden sin målt gjennom karlegging, nasjonale prøver og avgangseksamen. Jobbe med elevenes trivsel i skolen og nullvisjon for mobbing i skolen.
2. Kvalitet i barnehagene:
 - Barnehagene skal være med i utviklingsatsinger som er forskningsbasert og arbeide barnehagebasert kunnskap der alle parter er involvert i satsingene.
3. Digitale verktøy:
 - Samtlige skoler skal melde om velfungerende digitale verktøy og det skal utvikles tilstrekkelig kompetanse i hver enhet til å lære og drifte disse sammen med IKT avdelingen.
4. Lund folkebibliotek:
 - Utvikle et allaktivitetshus med tilbud for barn, ungdom og eldre. Eksempler på aktiviteter: utlån av bøker, fjernlån, spill, gaming, 3D print, sy og strikke kvelder, lån av lesesal for studenter, turneringer, konserter, teater m.m.

5. Lund kulturskole:
 - Arbeide mot å gi et bredt kulturskoletilbud til barn, unge og voksne, med et bredt fagtilbud.
6. Lundbadet:
 - Sette fokus på økt fysisk aktivitet for befolkningen i Lund, skape godt psykososialt miljø gjennom ulik aktivitet for barn, unge og voksne.

Lund kommune har for lavt utdanningsnivå. Det er problemer med å rekruttere utdannede barnehagelærere og lærere.

På grunnlag av disse delmålene, punktene hentet fra planstrategien som er listet opp i kap. 2.3 samt en gjennomgang av målsettingene i gjeldende samfunnsdel velges følgende fokusområder for det videre arbeidet med kommuneplanen:

1. Økonomi

Kommunen har ikke en bærekraftig økonomi ut fra dagens driftsnivå (2020). Kommunens utgifter er større enn inntektene, noe som medfører negative driftsresultater. Budsjett og økonomiplan må knyttes tett opp mot kommuneplanen og inngå i kommuneplanens handlingsdel.

Lund kommunes finansielle måltall i % av driftsinntektene er:

- Netto driftsresultat 1,75%
- Driftsfond 7%
- Lånegjeld maks. 75%

Lund kommune har de høyeste driftsutgiftene pr innbygger i Dalane.

2. Oppvekst

Kommunen må ha en faglig og økonomisk robust barnehage- og skolestruktur. En må i den forbindelse vurdere om kommunen fortsatt skal ha 3 barneskoler. Dagens skolestruktur er særdeles kostbar. Grendeskolene er vesentlig dyrere i drift enn Nygård Barneskole.

Lund kommune har for lavt utdanningsnivå. Det er problemer med å rekruttere utdannede barnehagelærere og lærere.

Utgiftene til barnevern har økt betraktelig de siste årene, og er fortsatt stigende. Den økonomiske situasjonen for Lund kommune er uforutsigbar på dette feltet. Dagens ordning med samarbeid i Dalane-kommunene må vurderes.

3. Befolkningsvekst

Etablering av ny, 4-felts E 39 vil gjøre Lund kommune til del av et større bolig- og arbeidsmarked. Det kan føre til økt etterspørsel av boliger/tomter. Befolkningsvekst er ønskelig.

4. Næringsetablering/arbeidsplasser/verdiskaping

Etablering av ny, 4-felts E 39 vil gjøre Lund kommune til del av et større bolig- og arbeidsmarked. Det kan føre til at etterspørselen etter næringsstomter vil øke. Det er viktig at regionen står samlet i næringsarbeidet.

Reiselivsprosjektet Magma Unesco 2030 er sentralt i forhold til å tiltrekke seg flere besøkende. Det er også et mål at de som besøker regionen skal oppholde seg lenger, dvs

flere overnattinger. Dette arbeidet retter seg spesielt mot næringene innen overnatting, opplevelser, kultur og handel.

5. Infrastruktur

Det må fortsatt øves press mot sentrale myndigheter for å få utbedret jernbanen gjennom Drangsdalen. Det må øves press for å forlenge Jærbanen, i det minste med enkelte avganger, til Moi. Det må arbeides for et mer sammenhengende nett av sykkel-/gangstier i sentrale strøk. Eierstruktur og drift av VA-anlegg bør vurderes mht overføring til en større aktør. Det er en målsetting om god internettforbindelse til alle boliger og fritidsboliger i kommunen (fiber eller mobilt bredbånd).

6. Økt bolyst

Kommunen må tilrettelegge for nok attraktive boligtomter av ulik beliggenhet og størrelse og være med å skape attraktive sentra. Lund kommune må ha som mål å være en vekstkommune der vi har vekst i folketallet.

7. God helse og livskvalitet (eldre befolkning) for eldre:

Det må sikres gode levekår for den eldre befolkningen i Lund. Lund kommune skal fortsatt være en god kommune å bli gammel i.

8. Landbruk

Landbruket sysselsetter en betydelig del av Lunds befolkning. Kommunens landbruksplan skal etter planen rulleres i 2021. Kommunen bør beholde landbrukssjef i full stilling, men det bør samtidig vurderes om kommunen skal innlede et samarbeid med Landbruks-senteret på Helleland for å sikre bedre kontinuitet og bredere fagmiljø. Utbygging av ny E 39 vil til dels gå gjennom et aktivt landbruksområde og derfor legge beslag på en del dyrket og dyrkbar jord. Det bør stilles krav om nydyrking fra utbyggers side for å kompensere for dette gjennom erstatningsjord. Det bør stimuleres til etablering av tilleggsnæringer i jordbruket.

9. Beredskap

Lund kommune skal til enhver tid ha et forskriftsmessig og oppdatert beredskapssystem. Overordnet ROS-analyse og beredskapsplan skal hvert år være gjenstand for gjennomgang hvor nye utfordringer skal integreres i systemet. Det er kommunens administrative ledelse som er ansvarlig for fremdriften av dette arbeidet, men kommunestyret skal involveres i arbeidet med tanke på forståelse for nødvendigheten av bl.a. investeringer på dette området.

Kommunens mål og strategier for samfunnsikkerhetsarbeidet skal tas inn i kommuneplanens samfunnsdel.

2 Forutsetninger for planarbeidet

2.1 Nasjonale føringer

Plan- og bygningsloven og kommuneloven krever at kommunen skal bidra til bærekraftig utvikling gjennom samordnet og helhetlig planlegging. FNs menneskerettigheter og bærekraftsmål skal ligge til grunn i planarbeidet.

En bærekraftig samfunnsutvikling er en utvikling som imøtekommer dagens behov uten å ødelegge mulighetene for at kommende generasjoner skal få dekket sine behov. For å ivareta en bærekraftig utvikling må det i planarbeidet tas hensyn til alle tre bærekraftsområdene; klima og miljø, økonomi og sosiale forhold.

FNs bærekraftsmål

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har utarbeidet et dokument som heter *Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019-2023* vedtatt 14. mai 2019. Der legger regjeringen vekt på fire store utfordringer som vi står overfor:

- å skape et bærekraftig velferdssamfunn
- å skape et økologisk bærekraftig samfunn gjennom blant annet en offensiv klimapolitikk og en forsvarlig ressursforvaltning
- å skape et sosialt bærekraftig samfunn
- å skape et trygt samfunn for alle

I dokumentet er det blant annet fokus på:

- Planlegging som verktøy for helhetlig og bærekraftig utvikling
- Vekstkraftige regioner og lokalsamfunn
- Bærekraftig areal- og transportutvikling
- Byer og tettsteder der det er godt å bo og leve.

Statlige planretningslinjer og andre førende dokumenter:

- Rikspolitiske retningslinjer for vernede vassdrag (1994)
- Rikspolitiske retningslinjer for barn og planlegging
- Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning (2018)
- Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging (2014)
- Klimakur 2030

2.2 Regionale planer og forventninger

Det er flere regionale og interkommunale planer og føringer som påvirker utviklingen i Lund kommune. Regional planstrategi for Rogaland er vedtatt. Regionale planer og forventninger vil bli tatt hensyn til i det videre arbeidet med kommuneplanen.

Sentrale regionale planer:

- Utviklingsplan for Rogaland – regional planstrategi 2021-2024
- Regionplan for Dalane 2019-2030, vedtatt 11.06.2019.
- Regionalplan for folkehelse
- Regionalplan for friluftsliv og naturforvaltning 2017-20224
- Regionalplan for klimatilpasning i Rogaland
- Regional kulturplan 2015-2025
- Regionalplan for næringsutvikling 2011-2020
- Nærings- og innovasjonsstrategi for Rogaland, vedtatt desember 2020
- Regionale utviklingstrekk Rogaland 2020
- Nasjonalt veikart for smarte og bærekraftige byer og lokalsamfunn
- Strategi for bioøkonomi 2018 – 2030
- Jordvernstrategi for matfylket Rogaland
- Regionalplan for vannforvaltning 2022 – 2027
- Fylkesplan for universell utforming

2.3 Kommunale planer og føringer

Eksisterende kommunale planer er med på å danne grunnlag for arbeidet med kommuneplanen. Ved evt. motstrid mellom disse må det framgå i kommuneplanen hvilken plan som skal ha forrang.

Kommunestyret vedtok i «Planstrategi for Lund kommune 2020-2023» at samfunnsdelen skal revideres med oppstart i 2020. Arealdelen skal rulleres med oppstart i 2022 forutsatt at kommunedelplanen for ny E 39 er vedtatt.

En kommuneplan består av to deler, samfunnsdelen og arealdelen. Lund kommunes kommuneplan ble vedtatt høsten 2015. Kommuneplanen står øverst i kommunens planhierarki. Mens planstrategien skal si noe om hva som kan bli framtidens utfordringer, skal kommuneplanen si noe om hvordan vi møter disse utfordringene og legge til rette for gode løsninger. Oppfylging av kommuneplanen kan skje gjennom kommunedelplaner, temaplaner, reguleringsplaner og ikke minst gjennom kommunens budsjett og økonomiplan. I budsjett- og økonomiplanarbeidet vil en også ta utgangspunkt i mål og tiltak i kommuneplanen og prioritere hva det skal jobbes med i kommende år/periode.

Det er under utarbeidelse en kommunedelplan for ny, 4-felts E 39 fra Lyngdal til Ålgård. Det er ikke bestemt enda hvilken trase som velges, men den vil uansett gå gjennom Lund kommune. Denne veien vil gi redusert avstand og reisetid både sørover og nordover, og vil gjøre Lund kommune til del

av et større bolig- og arbeidsmarked enn i dag. Den vil ha stor betydning for det videre arbeidet med kommuneplanens arealdel.

I forbindelse med ny valgperiode er det utarbeidet en planstrategi som ble vedtatt i kommunestyret 18.06.2020. I planstrategien ble det ikke listet opp tema for videre diskusjon i kommuneplanen, men det ble pekt på en del lokale utfordringer/utviklingstrekk:

- Demografisk utvikling viser flere eldre og færre i arbeid
- Det er for lite variasjon i næringslivet
- Næringslivet sliter med å rekruttere høyt kvalifisert arbeidskraft
- Negativ befolkningsutvikling – innbyggertallet synker
- Klima- og miljøutfordringer – flomproblematikk. Ny klima- og energiplan ventes vedtatt i 2021.
- Strammere økonomiske rammer
- Desentral skole- og barnehagesektor – høye driftskostnader
- Lund kommune har vedtatt å bestå som egen kommune – klarer vi å innfri/levere gode nok tjenester til innbyggerne?
- Regionplan for Dalane - det skal legges opp til fortetting av sentrumsområdene
- Jordvern og nytenkning i jordbruket
- Folkehelse – korrelasjon med utdanningsnivå (helseforskjeller mellom de med høy utdanning/inntekt og lav utdanning/inntekt).

3. Evaluering av gjeldende kommuneplan

3.1 Formål og innhold i samfunnsdelen

Plan- og bygningslovens § 11-2 om kommuneplanens samfunnsdel:

§ 11-2. Kommuneplanens samfunnsdel

Kommuneplanens samfunnsdel skal ta stilling til langsiktige utfordringer, mål og strategier for kommunesamfunnet som helhet og kommunen som organisasjon. Den bør inneholde en beskrivelse og vurdering av alternative strategier for utviklingen i kommunen.

Kommuneplanens samfunnsdel skal være grunnlag for sektorenes planer og virksomhet i kommunen. Den skal gi retningslinjer for hvordan kommunens egne mål og strategier skal gjennomføres i kommunal virksomhet og ved medvirkning fra andre offentlige organer og private.

Kommunedelplaner for temaer eller virksomhetsområder skal ha en handlingsdel som angir hvordan planen skal følges opp de fire påfølgende år eller mer. Handlingsdelen skal revideres årlig.

Kommuneplanens samfunnsdel skal vektlegge viktige utfordringer knyttet til samfunnsutvikling og synliggjøre de strategiske valg kommunen tar. Spesielt viktig er dette for sentrale samfunnsforhold som folkehelse, barn og unge, næringspolitikk og bosetting.

Kommuneplanen skal også synliggjøre utfordringer, mål og strategier for kommunen som organisasjon. Kommuneplanens samfunnsdel skal gi overordnede mål for sektorenes planlegging og retningslinjer for hvordan kommunens egne mål og strategier skal gjennomføres i den kommunale virksomheten.

Kommuneplanens samfunnsdel er verktøyet for kommunens helhetlige planlegging og overordnet strategisk styring. Derfor er det viktig å knytte handlingsdelen til samfunnsdelen. En viktig del av handlingsdelen er kommunens økonomiske styringsverktøy og resultatvurderinger, som økonomiplan, budsjett, årsmeldinger og perioderapporter.

Kommuneplanens samfunnsdel skal minimum inneholde:

- Langsiktige utfordringer, mål og strategier
- Alternative strategier
- Grunnlag for sektorenes planer
- Medvirkning
- Handlingsdel

3.2 Evaluering av gjeldende samfunnsdel

Gjeldende samfunnsdel mangler overordnet mål for Lund kommune. Dette er fra fylkeskommunens side påpekt flere ganger.

Det bør velges relevante delmål for å følge opp hovedmålet. Lund kommune har verken verdier eller visjon i rett betydning av begrepet. Verdier markerer typisk rammene om hva en organisasjon står for. Hva kjennetegner oss i Lund? Hvis vi skal ha en visjon, skal denne fungere som en ledestjerne, et mål som blinker langt der fremme. Det skal være noe å strekke seg etter, som står seg over tid.

Lund kommune bør ha et relevant målhierarki og gjerne også definere verdier innledende i samfunnsplanen.

Fokusområder ses i sammenheng med hovedmål og delmål basert på problemstillingene under kapittel 2. Mål bør være målbare. Man kan naturligvis problematisere i hvilken grad målene i en samfunnsplan fullt ut kan være målbare. Uansett bør man etterstrebe å utarbeide mål som i størst mulig grad kan fungere som styringsparametre.

Oppsummering:

- a) Det mangler langsiktige utfordringer, mål og strategier
- b) Det er vanskelig å måle om målsettingene er oppnådd
- c) Det er i for stor grad kortsiktige mål som ikke kan videreføres til ny plan
- d) Gjeldende fokusområder må evalueres og evt. suppleres, jfr. kap 2 i dette planprogrammet.
- e) Referanser til lover og forskrifter må gjennomgås og oppdateres
- f) Statistikker må oppdateres

3.3 Formål og innhold i arealdelen

§ 11-5. Kommuneplanens arealdel

Kommunen skal ha en arealplan for hele kommunen (kommuneplanens arealdel) som viser sammenhengen mellom framtidig samfunnsutvikling og arealbruk. Det kan utarbeides arealplaner for deler av kommunens område.

Kommuneplanens arealdel skal angi hovedtrekkene i arealdisponeringen og rammer og betingelser for hvilke nye tiltak og ny arealbruk som kan settes i verk, samt hvilke viktige hensyn som må ivaretas ved disponeringen av arealene. Kommuneplanens arealdel skal omfatte plankart, bestemmelser og planbeskrivelse hvor det framgår hvordan nasjonale mål og retningslinjer, og overordnede planer for arealbruk, er ivaretatt.

Plankartet skal i nødvendig utstrekning vise hovedformål og hensynssoner for bruk og vern av arealer.

Kommunen kan etter vurdering av eget behov detaljere kommuneplanens arealdel for hele eller deler av kommunens område med nærmere angitte underformål for arealbruk, hensynssoner og bestemmelser, jf. §§ 11-7 til 11-11.

Kommuneplanens arealdel gjelder i utgangspunktet for hele kommunen, men det vil vanligvis være angitt i bestemmelsene at der det foreligger detaljregulering skal den fortsatt gjelde. I områder med detaljregulering kan likevel kommuneplanen ha utfyllende virkning i de tilfeller detaljreguleringen er mangelfull. Det gjelder i første rekke for gamle reguleringsplaner.

Kommuneplanens arealdel har tre hovedbestanddeler:

1. Arealformål angis med rettslig bindende virkning for hva de forskjellige arealene kan nyttes til. Arealformålene vises på plankart. Typiske arealformål er bebyggelse, samferdsel, grønnstruktur LNF (landbruk, natur og friluftsliv) og bruk og vern av sjø og vassdrag.
2. Bestemmelser kan gis for hele eller deler av kommunen, eller gis for spesifikke arealformål. Bestemmelsene er rettslig bindende, og angir vilkår et tiltak må oppfylle for at det skal kunne gjennomføres. Det kan også stilles krav om detaljregulering før gitt arealformål kan gjennomføres.
3. Hensynssoner, juridiske linjer og punkter. Det kan angis ulike hensynssoner, slik som faresoner, sikringssoner, støysoner m.fl. Hensynssonene angir hvilke spesielle hensyn som skal ivaretas når regulert arealbruk skal gjennomføres. Hensynssonene vises på plankartet og kan gå over flere arealformål. Juridiske linjer kan være samferdselslinjer, juridiske linjer eller infrastrukturlinjer. Juridiske punkter er vegkryss og kollektivknutepunkter.

Arealdelen skal speile samfunnsdelen og ta opp i seg de endringer som aktualiseres gjennom den. Det er derfor ikke mulig å sette opp en fullstendig liste over endringer som bør gjøres, men følgende kan være aktuelle:

1. Nye boligområder er uansett aktuelt og spesielt som en følge av ny E 39.
2. Nye næringsområder. Plasseringen må ses i sammenheng med ny E 39 når traseen er vedtatt.
3. Massedepoier som følge av ny E 39.
4. Kritisk gjennomgang og evt. revisjon av bestemmelsene til planen
5. Revurdere areal for kloakkrensianlegg for Moi
6. Formalisere eksisterende arealbruk som ikke tidligere er tatt inn i planen (f.eks. rasteplasser).
7. Kritisk gjennomgang av innspill som ligger som framtidige, men som ikke er gjennomført.
8. Eksisterende byggeområder innarbeides i planen med bestemmelser om utnyttelsesgrad og byggegrenser.

4. Medvirkning

Plan- og bygningsloven legger opp til bred medvirkning i planprosessen. Grupper som antas å bli berørt er nevnt særskilt. Det er forskjellige måter å nå de ulike delene av befolkningen på. Tradisjonelt har folkemøter vært den mest brukte metoden. Den fungerer greit for deler av befolkningen, men engasjerer f.eks. barn og unge i svært liten grad. Det er dessuten usikkert om det kan/bør gjennomføres folkemøter mht. de smittevernregler som gjelder på det aktuelle tidspunkt. Andre aktuelle måter å sikre medvirkning på kan være kommunens hjemmeside og ulike sosiale media. For å nå barn og unge kan skolene være en god støttespiller. Det er også mulig å legge opp til såkalte "gjestebud" der enkeltpersoner utfordres til å lage små, lokale arrangementer med inntil 10 deltakere, hjemme etter nærmere angivelse.

17.06.2019 kom "Forskrift om kommunale og fylkeskommunale råd for eldre, personer med funksjonsnedsettelse og ungdom (forskrift om medvirkningsordninger)". Disse tre gruppene må sikres særskilt mht. medvirkning i kommuneplanprosessen.

Det ble arrangert en workshop 11.09.2020 med ca 60 deltakere fra næringsliv, politikere og kommunens administrasjon. Arrangører var Lund kommune og Nordic Edge. Resultatene derfra vil bli tatt med videre i arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel.

Ulike arenaer for medvirkning i kommuneplanprosessen satt opp i prioritert rekkefølge:

1. Digitale plattformer

Det er mange muligheter for medvirkning via digitale plattformer. Med en usikker smittesituasjon vil det også være det sikreste hjelpemiddelet. Som eksempler kan nevnes webinar med chattemulighet, åpne grupper på sosiale medier, rundspøringer. Eneste begrensning her er at deltakerne må være «på nett».

2. Folkemøter (hvis smittesituasjonen tillater det)

Åpne folkemøter er den tradisjonelt mest brukte metoden for å innhente synspunkter og gi ut informasjon. Metoden er vel utprøvd og fungerer. Svakheten er at den ikke når like godt ut til alle grupper og det blir ofte de samme personene som deltar.

3. Møter med lag og foreninger

I motsetning til folkemøter vil en her møte deltakerne mer på hjemmebane, gjerne i mindre og tryggere omgivelser. Vil egne seg godt f.eks. mot den eldre delen av befolkningen.

4. Skoleopplegg

Her vil aktuelle faglærere være en god ressurs. Det er mest nærliggende å rette et slikt opplegg mot ungdomsskoetrinnet. Denne gruppa er også svært aktive på div digitale plattformer, men kan likevel være utfordrende å få i tale. Et skoleopplegg kan målrettes mot aldersgruppa.

5. Workshops

Det er avholdt en workshop så langt. Metoden krever en del forberedelse, men er egnet for å gå dypere inn i forskjellige tema og kan gi godt faglig utbytte.

6. Gjestebud

Gjestebud er et opplegg der en del personer kontaktes for å invitere grupper på inntil 8 personer til private, lukkede sammenkomster. Det må lages et opplegg som kontaktpersonene kan ha å styre etter. Svakheten med opplegget er at det er kontaktpersonene som avgjør hvem som skal delta.

5. Utrednings- og analysebehov

Lund kommune har allerede flere analyser som det er naturlig å bruke som grunnlagsmateriale for den kommende revisjonen av kommuneplanens samfunnsdel.

De viktigste er:

- Stedsutvikling Moi, Asplan Viak 2018
- Handelsanalyse Moi, Rambøll 2018
- Stasjonsbyen Moi – i det ville sydvest, Lund Næringsutvikling (LNU) 2019
- Steds- og næringsutvikling i Lund – Smartere og mer bærekraftig, Rogaland fylkeskommune (Rfk)/Nordic Edge 2020
- (Tiltak for å stimulere til økt innovasjon og utvikling i små distriktskommuner, Telemarksforskning 2020)

De to eldste rapportene fra 2018 har fremdeles gyldighet, og er spesielt relevante i forhold til pågående og fremtidig sentrumsplanlegging. Det samme gjelder rapporten «Stasjonsbyen Moi» som i store trekk omhandler funnene og arbeidet til Pilotprosjektet/sentrumsutviklingsprosjektet i regi av LNU og Rfk.

Steds- og næringsutvikling i Lund – Smartere og mer bærekraftig er nettopp utarbeidet. Prosessen med å velge ut hvilke områder/prosjekter er pr november 2020 nettopp startet. Det videre arbeidet i dette prosjektet skal koordineres/integreres i planprosessene fremover.

Rapporten fra Telemarksforskning er tatt med som et interessant «universelt» alternativ. Rapporten beskriver flere, for småkommuner, kjente problemsstillinger. Denne anses også å være et nyttig supplement til prosessen.

Fra et overordnet nivå anser man at behovet for relevante analyser fullt ut er dekket. Nå er det viktig at innholdet fra rapportene blir brukt som grunnlag for det kommende arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel.

På underordnet nivå/etatsnivå kan det være fornuftig å gjennomføre mer spesifikke analyser eller utredninger:

- Barnevern. Her er det allerede en prosess på gang. Svarene denne gir kan få konsekvenser for bl a Helse- og omsorgsetaten, og også Oppvekst- og kulturetaten og deres fremtidige drift.
- Skolestrukturen. Lund kommunes nåværende skolestruktur er svært kostbar, jfr Kostra. Skolestrukturen bør gjennomgås.
- Eiendomsmasse. Lund kommune har en stor eiendomsmasse. En gjennomgang av behov bør gjennomføres. Man bør også vurdere eie kontra leie.
- Overordnet risiko og sårbarhetsanalyse. Gjeldende analyse er fra 2016 og bør oppdateres/revideres.
- Tomtesituasjonen. Det bør lages en utredning over tilgjengelige tomter og stipuleres et behov for framtida.
- Flomfare. Det bør gjøres en kartlegging av flomsituasjonen i kommunen, spesielt langs hovedvassdraget gjennom Hovsherad og Moi

6. Planprosessen med frister og deltakere

Planprosessen rundt en rullering av kommuneplanen vil være omfattende og tidkrevende. Det kan fort oppstå forhold som gjør en tidsplan vanskelig å følge. Det er derfor bevisst at følgende plan ikke er satt opp veldig detaljert.

Tid	Gjelder	Oppgave	Ansvar
11.09.2020	Planprogram	Workshop	
03.12.2020	Planprogram	Politisk behandling av planprogram og oppretting av styringsgruppe	Kommunestyret
vinter 2022	Samfunnsdelen	Varsle oppstart planprogram på høring	Administrasjonen
vinter-vår 2022	Samfunnsdelen	Utarbeide arbeidsdokument	Administrasjonen
vår 2022	Samfunnsdelen	Samordning av arbeidsdokument med styringsgruppa	Styringsgruppa/ Administrasjonen
vår-sommer 2022	Samfunnsdelen	Medvirkning (innbyggere, næringsliv, ungdom, eldre, frivillighet)	Administrasjonen
Høst 2022	Samfunnsdelen	Samordning av arbeidsdokument med styringsgruppa	Styringsgruppa/ Administrasjonen
høst 2022	Samfunnsdelen	Offentlig ettersyn i min 6 uker	Kommunestyret
høst 2022	Samfunnsdelen	Samordning av arbeidsdokument med styringsgruppa	Styringsgruppa/ Administrasjonen
desember 2022	Samfunnsdelen	Egengodkjenning	Kommunestyret
Vinter 2023	Arealdelen	Varsle oppstart	Administrasjonen
vinter-vår 2023	Arealdelen	Utarbeide arbeidsdokument	Administrasjonen
vår 2023	Arealdelen	Samordning av arbeidsdokument med styringsgruppa	Styringsgruppa/ Administrasjonen
vår-sommer 2023	Arealdelen	Medvirkning (innbyggere, næringsliv, ungdom, eldre, frivillighet)	Administrasjonen
Høst 2023	Arealdelen	Samordning av arbeidsdokument med styringsgruppa	Styringsgruppa/ Administrasjonen
høst 2023	Arealdelen	Offentlig ettersyn i min 6 uker	Kommunestyret
høst 2023	Arealdelen	Samordning av arbeidsdokument med styringsgruppa	Styringsgruppa/ Administrasjonen
desember 2023	Arealdelen	Egengodkjenning	Kommunestyret

7. Høring av planprogrammet

Forslag til planprogram ble lagt ut til høring og offentlig ettersyn 01.02.2021 samtidig som det varslet oppstart for rullering av kommuneplanen. Frist for uttalelser ble satt til 19.03.2021, men senere forlenget til 08.04.2021. Ved fristens utløp var det levert 6 uttalelser. Disse er gjennomgått og innspill som går direkte på utforming av planprogrammet er hensyntatt. Deler av innspillene rettes også i noen grad mot innholdet i samfunnsdelen og arealdelen. Høringsinnspillene tas med videre inn i arbeidet med selve kommuneplanen. De 6 uttalelsene er levert av:

1. Opplysningsvesenets fond, OVF, 04.02.2021
2. Direktoratet for mineralforvaltning, 10.03.2021
3. Norges vassdrags- og energidirektorat, NVE, 19.06.2021
4. Rogaland fylkeskommune, 25.03.2021
5. Stavanger maritime museum, 26.03.2021
6. Statsforvalteren i Rogaland, 08.04.2021

Vedlegg 1:

Planprogrammet er en ramme og styringsverktøy for videre arbeid med kommuneplan og andre kommunale planer. Uklare mål i planprogrammet, bør konkretiseres og videreutvikles i mål og strategi for samfunnsdelen, jmf - i tråd med forslag under:

Del pkt 2.

For å utvikle Lund kommune som en mer attraktiv kommune for økt næringsutvikling og bolyst, skal fokus, strategi og målretta arbeid intensiveres i planperioden med:

- **Økt fokus og stimulering for å videreutvikle kommunens 3 tettsteder, som attraktive for økt næringsutvikling**
 - Legge til rette for flere grundere og større bredde i næringsutviklingen, med flere tilrettelagte tomter og utbygde næringsområder i kommunen.
 - Videreføre tomteselskapet sitt arbeid og videreutvikle igangsatte prosjekter
- Økt satsing på reiseliv og friluftsliv – eks:
 - Økt satsing og stimulering på tilrettelegging av flere tur og friluftsområder i kommunen
 - Økt satsing av reiseliv, småskala etableringer og kortreist mat
 - Styrke samarbeidet i Dalane kommunene og i Magmaområdet.
- For å styrke befolkningsutviklingen, øke bolyst og attraktivitet skal lund kommune bruke mulighetene som ligger nasjonal veileder i M-1 og M-2, for å se på grenseoppganger for et bedre robust og bærekraftig landbruk ift styrking og bedre målrettet utbygging og utvikling av små tettsteder og grender.

Del pkt 3 – endre til;

- I planperioden skal det legges til rette for mer differensierte og attraktive boligutbygging. Eksempel er store tomter og flere spredte små felt i bygdene og utkanter av kommunen, og fortetninger med sentrumsnære leiligheter i både bygdene og Moi sentrum, jmf pkt 2 M-1 og M-2.

Delmål 4;

- For å tiltrekke seg engasjerte og ressurssterke som velger å bosette seg i Lund, skal en legge til rette for et mer målrettet og attraktive aktivitets tilbud, bedre samordnet tilbud og målrettet bruk av frivillighet.

Delmål 5:

- Bør endres til økt fokus og stimulering av god tilrettelegging av tur og friluftsliv.

- Langsiktig plan for bevaring og utvikling av kulturlandskapet, og naturmangfold.

Delmål 7

Pkt om kostbar skole mm tas ut.

Skolene er en nødvendig bærebjelke i et attraktivt bygdesamfunn.